

راهنمای زمان
جشن‌ها و گردهمایی‌های ملی ایران باستان

رضامرادی غیاث‌آبادی

Iranian Studies
The hand book of
Iranian Celebration

R. M. Ghiasabadi

- فرهنگنامه عکس ایران، چاپ دوم، ۱۳۷۲
نقشه باستانی ایران، چاپ سوم، ۱۳۷۶
نگاره‌های پیش از تاریخ ایران، ۱۳۷۶
منشور کورش هخامنشی، چاپ چهارم، ۱۳۸۳
نیشته‌های فارسی باستان، ۱۳۷۷
بیمتون، کتیبه داریوش بزرگ، چاپ دوم، ۱۳۸۳
رصدخانه خورشیدی نقش‌رستم، ۱۳۷۸
رصدخانه نیمروز، ۱۳۷۸
تخت جمشید، بنای میهنی ایرانیان و انجمن همپرسی ملی، چاپ دوم، ۱۳۷۹
کتیبه‌های هخامنشی، چاپ سوم، ۱۳۸۰
مجموعه مقاله‌های پژوهش‌های ایرانی، (شماره ۱)، ۱۳۸۰
سرودهایی از اوستا، چاپ دوم، ۱۳۸۰
نظام گاهشماری در چارناقی‌های ایران، ۱۳۸۰
نقش‌رستم و پاسارگاد، آرامگاه کورش هخامنشی، ۱۳۸۰
مجموعه مقاله‌های پژوهش‌های ایرانی، (شماره ۲)، ۱۳۸۱
ایران، سرزمین همیشگی آریاییان، چاپ دوم، ۱۳۸۳
اوستای کهن و غرضیاتی پیرامون نجوم‌شناسی بخش‌های کهن اوستا، ۱۳۸۲
ستاره‌شناسی تمدن‌های کهن، (ویرایش)، ۱۳۸۳
راه شیراز، ۱۳۸۳
بناهای تقویمی و نجومی ایران، ۱۳۸۳
خانه مادر بزرگ، ۱۳۸۳

پژوهش ملی ایرانی

راهنمای زمان
جشن‌ها و گردهمایی‌های ملی ایران باستان

رضا مرادی غیاث‌آبادی

تهران ۱۳۸۴

مرادی غیاث‌آبادی، رضا، ۱۳۴۲-
راهنمای زمان جشن‌ها و گردهمایی‌های ملی
ایران / رضا مرادی غیاث‌آبادی. - تهران، ۱۳۸۳.
۴۸ ص. (پژوهش‌های ایرانی)
ISBN: 964-6303-36-6

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

عنوان به انگلیسی:

The hand book of Iranian Celebration

۱- ایران، جشن‌ها. ۲- گاهشماری ایرانی. ۳- باورهای

مردمی. الف، عنوان.

۷۷/۹۱۵۵۰۰۳۲

TR ۶۵۴/م ۴ د ۲

۹۵۵/۰۱۵۰۷۷

DSR۲۳۵/۵۴م۹۱

پژوهش و نشر

رضا مرادی غیاث‌آبادی

*

طرح و چاپ

پژوهش‌های ایرانی

چاپ نخست ۱۳۸۴

۱۰۰۰ نسخه

*

نشانی صندوق پستی ۳۵۵-۱۳۱۴۵ تهران

بخش از نقش‌آور ۶۴۹۶۲۸۹

همه حقوق محفوظ

شابک ۶ ۳۶ ۶۲۰۲ ۷۶۴

۱۲۰۰ تومان

فهرست

پیشگفتار ۷

۱. تفاوت تقویم‌ها در مناسبت‌های سالیانه ۹

(لزوم استفاده از تقویم شهریاری ایرانی / خورشیدی هجری برای جشن‌های ملی)

۲. ویژگی‌های عمومی جشن‌های ایرانی ۱۸

۳. گاهنمای جشن‌ها و مناسبت‌های ملی ایران ۲۰

همراه با یادداشت‌هایی در باره جشن‌ها

۴. جشن‌هایی با زمانی‌های متغیر ۴۲

کتاب‌شناسی ۴۵

پیشگفتار

یکی از نکته‌هایی که در سال‌های اخیر و در بسیاری از نشست‌ها و سخنرانی‌ها به فراوانی پرسشیده می‌شود، زمان درست و دقیق برگزاری جشن‌ها، گردهمایی‌ها و آیین‌های ملی ایران باستان است. پرسش‌های فراوان در این باره نشاندهنده توجه مردم و به ویژه جوانان به شناخت و برگزاری آیین‌های کهن، و از سوی دیگر نشاندهنده سردرگمی آنان در میان تقویم‌ها و روایت‌های تاریخی متعدد و متناقض است. به ویژه که دیده می‌شود برای برگزاری جشن‌ها و گردهمایی‌های ایرانی و یا گفتگو و تحلیل در باره آن، گاه از تقویمی بنام «تقویم دینی زرتشتیان» استفاده می‌شود که به شکل فعلی آن، دارای سابقه تاریخی در ایران نیست.

هدف اصلی از این نوشتار، پاسخی کوتاه و کاربردی به پرسش بالا است. نگارنده قصد ندارد تا با تحلیل‌های پرحاشیه تقویمی و تاریخی، از جنبه کاربردی این نوشتار بکاهد و یا با ارائه جدول‌های پیچیده و دشوارفهم، راه دستیابی آسان را برای دوستداران آیین‌های ایرانی دشوارتر سازد.

اما با این وجود، ناگزیریم که در بخش نخست، اندکی به موضوع تفاوت تقویم‌ها و نظام‌های گاهشماری بپردازیم تا دلایل پیدایش این تفاوت‌ها و نیز ناهنجاری‌هایی که بر اثر بکارگیری نادرست تقویم‌ها رخ داده است، روشن‌تر شود.

در بخش دوم به ویژگی‌های عمومی جشن‌های ایرانی اشاره می‌شود و در جدول‌های گاهنمای بخش سوم، نام و هنگام جشن‌ها و گردهمایی‌ها و همچنین توضیحی کوتاه در باره هر یک از آنها خواهد آمد. کوشش شده تا در این بخش به بیشتر جشن‌های شناخته شده و یا فراموش شده‌ای که در متون و منابع ایرانی به آنها اشاره رفته و همچنین پاره‌ای جشن‌های قومی یا محلی پرداخته شود. نگاهی گذرا به این بخش نشان می‌دهد که شمار جشن‌های ایرانی چه بسیار بیشتر از تعداد متداول شناخته شده فعلی آن است. این بخش به ویژه در زمینه جشن‌ها و مناسبت‌های محلی، کمبودهای فراوانی دارد. امیدواریم در آینده و با یاری خوانندگان و هم‌میهنانی از سراسر ایران بزرگ، این بخش را کامل‌تر کنیم.

در بخش چهارم به جشن‌هایی پرداخته می‌شود که در سرشت خود هیچگاه در روز خاصی تثبیت نمی‌شوند و با توجه به روز هفته، رویدادهای کیهانی و طبیعی، و یا رخدادهایی در زندگی زراعی، نظم و قاعده ویژه خود را دارند.

در اینجا لازم به یادآوری است که انتقادهای مطرح شده نسبت به تقویم نوظهور برخی از زرتشتیان در این کتاب، تنها یک تحلیل علمی برای دستیابی به واقعیت است و به هیچ عنوان به معنای تخطئه آنان نیست. بر این باورم که همه اقوام و ادیان ایرانی آرزویی جز سربلندی ایران و دین و قومیت خود ندارند و پایداری و ماندگاری آیین‌ها و باورهای ایرانی در طول تاریخ، محصل کوشش، پشتکار و نگاهانی همه ایرانیان با هر قومیت و گرایش دینی بوده است. آیین‌های ایرانی زنده است و زنده خواهد ماند؛ چرا که ایران و ایرانیان همواره زنده و پاینده بوده و پاینده خواهند ماند.

رضا مرادی غیاث‌آبادی

دی‌ماه ۱۳۸۳